

1. Apšvietos (Švietimo) amžius yra laikotarpis, kai Europoje ir JAV kilo pasipriešinimas prieš feodalizmą, plito _____ (būdvardis, reiškiantis valdymo formą, kai visa valdžia kyla iš piliečių valios) idėjos.
  2. Epochos šūkis – „Turėk drąsos pats naudotis savo _____ (daiktavardis, vns. įn.)“. _____ (tas pats daiktavardis, vns. vard.) yra esminis žmogaus prigimties bruožas. Gamta suteikia visiems vienodų galimybių, svarbu išmokti jomis naudotis.
  3. XVIII a. laikomas mąstytojų, filosofijos amžiumi. Didieji mąstytojai siekia būti naudingi visuomenei. Pastangų įrodymas – didžioji prancūzų _____ (daiktavardis – pavadinimas). Ją rengiant dalyvavo žymiausi filosofai: Deni Didro, Volteras, Žanas Žakas Ruso, Monteskjė ir kt.
  4. Filosofuoti reiškia 'siekti išminties, studijuoti, įgyti žinių apie pasaulį ir gamtą'. Įvairiuose sambūriuose (namuose – aukštuomenės salonuose, kavinėse) ir draugijose diskutuojama įvairiomis temomis: dorovės, religijos, mokslo, meno, politikos. Bendra diskusijų tema – kaip sukurti _____ (būdvardis, žmoniškas sinonimas, vns. gal.) pasaulį, kaip dirbti visuomenės _____ (daiktavardis, vns. naud.), šviesti liaudį.
  5. Iš paprastų sambūrių kilo Mokslo draugijos, arba _____ (daiktavardis – pavadinimas). Jų tikslas – rūpintis mokslu ir daryti tuos darbus, kurių negali padaryti universitetai. Didelis dėmesys skiriamas gamtos mokslams, kalboms (atsisakoma _____ (daiktavardis, vns. kilm. kalbos), literatūrai. XVIII a. Mokslo draugijos buvo įkurtos beveik visose valstybėse – tapo neatskiriama valdovo rūmų dalimi (kaip ir pokyliai, teatras).
  6. Kaime liaudį daugiausia šviečia _____ (daiktavardis – profesijos pavadinimas). Mokslo naujovės, patarimai ūkio klausimais skelbiami laikraščiuose, liaudies kalendoriuose, mokomojo pobūdžio knygelės.
  7. Filosofas Ž. Ž. Ruso buvo įsitikinęs, kad _____ (daiktavardis) visus sukūrė lygius, todėl visi turi naudotis vienodomis teisėmis tobulėti, šviestis. Garsusis jo šūkis „Atgal į _____ (tas pats daiktavardis, vns. gal.)“ kviečia nenuolti nuo natūralaus, prigimtinio buvimo.
  8. Lietuvoje Švietimo idėjos aktyviau pradėtos skleisti XVIII a. II pusėje. Mėginta įgyvendinti kai kurias _____ (daiktavardis), ūkio, švietimo reformas. Vienas iš tokių reformatorių buvo Antanas Tyzenhauzas, turėjęs valdą Šiauliuose. Deja, apskritai vertinant, daug reformų nepavyko dėl politinio chaoso, konservatyvios aukštuomenės pasipriešinimo.
  9. Filosofas Ž. Ž. Ruso 1772 m. parašo „Svarstymus apie _____ (daiktavardis – valstybės pavadinimas) valdžią ir apie jos reformos projektą“. Jis teigia, kad valstybės gerovė priklauso nuo žmonių – laisvų ir dorų piliečių. Visi luomų žmonės turi būti _____ (būdvardis, dgs. vard.) – ne tik bajorai, bet ir miestiečiai bei valstiečiai.
- Šias idėjas realizavo Paulius Ksaveras Bžostovskis, įkūręs laisvą Paulavos Respubliką (dabartiniame Merkinės kaime Šalčininkų rajone). Bžostovskis paleido valstiečius į laisvę (atleido nuo tarnavimo dvarui, lažo), įkūrė jų savivaldą. Autonomiška respublika turėjo savo konstituciją, herbą, pinigus, parlamentą, miliciją, gydytoją, mokyklą, ją valdė prezidentas ir valstiečių seimas. Šiandien apie Paulavos Respubliką mums primena tik išlikę dvaro rūmų, arkližirgų ir kitų pastatų fragmentai:

10. Švietimo reformomis Lietuvoje užsiėmė įkurta _____ (būdvardis – komisijos pavadinimas) komisija. Dabartinį pavadinimą vartojant tai būtų Švietimo ministerija. Ji siekė pertvarkyti švietimo sistemą, supasaulietinti, modernizuoti mokymo turinį, priderinti jį prie krašto poreikių.